

vuoristoja suurimmalle osalle suurkaupungin asujamista eikä kuten nyt, vain muutamille ver-

rattain harvoille raatajaluokan työn ja hien kustannuksella eläville. E.

Mormonismi

(John Suojan Työväen-Opistolla pitämä esitelmä).

Mormonismista yleensä on hyvin vähän kirjoitettu, vaikkakin se on pilkistänyt esiin tuon tuostakin yleisessä elämässämme. M. m. on Yhdysvaltain kongressin trusteja tutkimaan asettavan komitean kautta tullut selville, että mormoni-kirkko on yksi vaikutusvaltaisempia osakkeenomistajia "sokeritrustissa", mutta seikkaperäistä tutkimusta kansalle nähtäväksi ei ole tehty, joka johtunee mormoni-kirkon yhteydestä finanssimaailmaan.

Sosialistien taholta ei tähän mennessä ole asiasta paljoakaan kirjoitettu, joten käytettävissäni olleet lähteet eivät ole olleet tuoreita eikä nykyisen työväen katsantokannan mukaisia. Näin ollen olen yksin vastuunalainen esitelmästäni.

Mormoniliike alkoi vuosien 1820—30 välillä läntisessä osassa New Yorkin valtiota.

Ontario-kaunti, jossa Joseph Smith ("Profeta-Smith") asutti, oli jokseenkin erämaana. Rochesterin kaupungissa tähän aikaan oli kaksi tai kolme hirsimökkiä. Suurin osa Ohiota ja Illinoisin valtioista oli vielä luonnontilassa. Missourin valtio oli

Yhdysvaltain asutusten rajana, maat kauemmas tästä olivat Indianien asustamana. Joitakin valkoisten väliaikaisia (prospektorien ja turkismetsästäjien) asumuksia oli löydettävissä Eriejärven ja Mississippi-joen välillä, mutta ne olivat vähälukuiset ja seutua voi kuitenkin kutsua "villiksi". Indiani-sodat olivat vielä näiden asukkaitten mielisä tuoreina muistoina. Maanviljelys muodosti heidän pääelinkeinonsa ja heillä oli aikonaan kova työ raivata viljelykselle näitä maita.

Vaikkakin he olivat riippuvaisia maittensa viljelyksestä, he eivät kuitenkaan panneet siihen suurta huomiota; rikkauksien löytäminen muodostui heidän sydämen asiaksensa, maanviljelijänä olemisen tuntui heistä olevan vain väliaikaista. Tämä rikkautemiskysymys heissä oli niin voimakasta, että se johti taikuteen; niinpä kerrotaan Joseph Smithin olleen taikuri, kerrotaan hänen etsineen kadonnutta hopeakaivosta "viisasten-kiven" avulla. Näillä erämaan seuduilla ja pitkin Ontario-järven rannikkoa oli sarja maakumpuja

(indianihautoja), joista nämä uutisasukkaat usein löysivät ihmisten pääkalloja ja aseita y. m., joita indianit "autuilla metsästysmaillaan" tarvitsivat. Nämä olivat jossain määrin vaikuttimena näiden ihmisten taikuteen. Yleiset kehitysmahdollisuudet tähän aikaan olivat niukat. Liitän tähän 1897 kasvatuskommissineerin raportista valaisevan kohdan: Vuoteen 1822 New Yorkin valtion perustuslain muutokseen saakka jokainen koulu-
piiri sai \$20.00 valtiolta; kolmi-
kuukautisen lukukauden takasi valtio ja paikallisverotus. Valtion kirjasto perustettiin Albanyyn vasta v. 1818. Henkisessä vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa nämä ihmiset olivat perin vähäisessä määrässä, sillä tiet ja yleensä kulkuvälineet olivat kovin hankalat ja kömpelöt, postinkuljettajalta kului aikaa kaksi viikkoa Albany ja Tennisee laakson välillä. Maksoi lähes päivän työpaikan lähettää kirje Bostonista Cincinnatiaan. Nämä uutisasukkaat olivat enemmän henkisessä vuorovaikutuksessa Jumalan kuin yhteiskunnan kanssa. Yleensä oli heidän koulusivistyksensä vaillinainen. Joseph Smith oli perikuva tässä suhteessa; hän ei voinut lukea eikä kirjoittaa. Vaikkakin he käytännöllisessä elämässä olivat kekseliäitä, oli heidän henkinen tasonsa alhainen. Uskontoja heidän kesken oli paljon, baptisteja, presbytereja ja methodisteja y. m., joiden välillä ei ollut paljontaan valitsemista. Raamattu oli löydettävissä kaikissa asunnoissa. Uskonto muodosti osan heidän

taloudestaan. Jumala sai tehtäväkseen torjua Indianien hyökkäyksiä ja avustaa heitä kulta ja hopeakaivoksien etsinnässä. Raamatussa olevat ihmetyöt kiinnittivät heidän mieliään. Yhteiskuntasiteet eivät Amerikassa tähän aikaan olleet niin kehittyneet ja vakiintuneet, että ne olisivat tarkalleen määritelleet näiden uudisasukkaitten toimintaa. Jonka puolesta puhuu m. m. etelävaltioiden mustien orjuus.

Uutisasukkaiden henkistä puolta kontrolloerasi yhteiskunnallisesti hallitseva luokka vähemmin. Heidän kirkkonsa eivät olleet kovinkaan paljon valtaluo-
kan palveluksessa. Toisin oli asianlaita kaupungeissa, siellä kirkot olivat täydellisesti sen määrättävissä. Näille erämaille ei valtaluo-
kan käsi aina ulottunut; vaan sinne oli se venymässä kuin giraffin kaula. Yhteiskunnasta kylläkin nämät alkusukkaat olivat riippuvaisia, vaan he eivät tunteneet olevansa kahlehdittuja. Maakeinottelijoilta he ostivat maansa, joissa kauppoissa heitä perkutettiin, vaan tätä y. m. uutisasukkaan riistämistä rajoittavat nämä mainitut laajat asumattomat alueet. Tämä antoi tilaisuuden uutisasukkaille paeta, jos riistäminen meni yli pyhän kilpailun standardin ja vielä lisäksi olivat nämä alkusukkaat itsekkin seikkailuhaluista väkeä. Kaikki uuden maan salaisuudet eivät olleet tulleet yleisesti tunnetuksi.

Näitä uutisasukkaita ei voi pitää puhtaina proletaareina, vaan heitä voi nimittää puoliproletaareiksi. Heidän ruumiinsa kyl-

Jäkin oli proletaarin ruumis, vaan pää ei ollut ruumiin mukainen; heidän vihansa riistäjiään vastaan ei ollut luokkavihaa, vaan se oli vihaa yksilöllisen mahdollisuuksien menettämistä vastaan. Vaan kansan lisääntyessä ja teollisuuden kehittyessä, alkoi näiden uutisasukkaitten suhde yhteiskuntaan muuttua.

Idän teollisuus alkoi laajentua ja vakiintua niin, että nämä uutisasukkaat tulivat enemmän ja enemmän siitä riippuvaisiksi ja samalla sen määräyksien alaisiksi taloudellisesti ja samalla henkisesti. Se ehkäisi heidän tilaisuuttaan haaveilla paremmasta taloudellisesta asemasta.

(Jatk.)

Tovereille

*Oikeuden tietä rohkeana kulje,
Ihmisyiden voitto olkoon toivonas'.
Sepä kaunein! Povelles' se sulje,
Ehjänä se säilytellös matkallas'.
Siinä uskosi on suurin, jaloin —
Miljoonille tähtenä se koittaa
Orjat vannoneet on veri-valoin:
"Ihmisyiden täytyy kerran voittaa!"*

*Täyttänethän paikkas' lailia miehen?
Köyhän voitto sa joudutathan?
Vaikka väsähtäisit puolittiehen
Oikeata viimeiseesi puoltanethan?
Siten leiviskäsi oikein käytit,
Voimas' parhaat aatteelle kun annoit!
Silloin senkin kaunihimman täytit,
Ihmisyiden valassas' jot' vannoit.*

Elin N. Kantonen.

